

แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

Guidelines for Administration towards Excellence at Koh Phangansuksa
School under the Secondary Educational Service Area Office Suratthani
Chumphon

¹สุภามาต ตัญญุณยกิจ และ ²จรรย์ญา เทพพรบัญชากิจ

¹Supamas Tanbunyakit and ²Jaranya Teppornbunchakit

¹นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ

²อาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ

¹Student of Master of Education Curriculum and Instruction Department of Education Payap University

²Lecturer of Master of Education Curriculum and Instruction Department of Education Payap University

¹Corresponding Author. E-mail: kanthamaneer2036@gmail.com

Received June 6, 2024; Revised July 17, 2024; Accepted December 7, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจและรวบรวมองค์ประกอบแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน 1) สำรวจรวบรวมองค์ประกอบแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ จากกลุ่มประชากร จำนวน 41 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา 2) การพัฒนาแนวทาง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 3 แห่ง รวมทั้งสิ้น 6 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศและผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศได้แนวทางทั้งสิ้น 12 ด้าน 26 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ 5 ข้อ 2) ด้านการบริหารจัดการในการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน 4 ข้อ 3) ด้านความคล่องตัว 3 ข้อ 4) ด้านการมุ่งอนาคต 1 ข้อ 5) ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม 2 ข้อ 6) ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง 2 ข้อ 7) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษา 2 ข้อ 8) ด้านการจัดองค์กร 1 ข้อ 9) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการพัฒนาของนักเรียน 1 ข้อ 10) ด้านการจัดการเรียนการสอน 22 ข้อ 11) ด้านการให้ความสำคัญกับบุคคลและพันธมิตร 1 ข้อ 12) ด้านมุมมองเชิงระบบ 2 ข้อ โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร; ความเป็นเลิศ; การบริหารสู่ความเป็นเลิศ

Abstract

The objectives of this article are 1) to survey and collect elements of the management approach towards excellence in educational institutions 2) to develop the management approach towards excellence. There are 2 research steps: 1) Survey and collect elements of the management approach to excellence. From the population, 41 people included educational institution administrators. Teachers and educational personnel 2) Development of guidelines From the group of informants, namely educational institution administrators from 3 educational institutions with best practice guidelines, a total of 6 people, a specific selection method was used. Tools used in the research 1) Inquiry 2) interview form 3) form to evaluate the appropriateness and feasibility of the approach. There were 3 experts. Statistics used in data analysis were percentages, arithmetic mean and standard deviation. The results of the research found that Components of the management approach to excellence and the results of developing the approach to excellence include a total of 12 approaches, 26 approaches, including 1) the aspect of leading the organization with a vision, 5 items, 2) the aspect of management in giving importance to learners. 4 items 3) Agility 3 items 4) Future focus 1 item 5) Management for innovation 2 items 6) Management using real data 2 items 7) Social responsibility of educational institutions 2 items 8) Organizational aspect 1 Item 9) Academic achievement and development level of students 1 Item 10) Teaching and learning management aspect 22 Item 11) Focusing on individuals and partners 1 Item 12) Perspective aspect Systematic, 2 items, with the results of the evaluation of suitability and overall feasibility being at the highest level

Keywords: Management guidelines; Excellence; Management towards excellence

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม สร้างชาติ จึงถือเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีส่วนร่วมช่วยในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในเวทีโลกด้วย การศึกษาเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้ใหญ่สู่เด็กและคอย ๆ พัฒนาเรื่อยมาตามขนาดและความเจริญของสังคม (ทวิศักดิ์ จินตานุรักษ์, 2562) ทั้งยังเป็นผลรวมของกระบวนการพัฒนาความสามารถ ทัศนคติรวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีคุณค่าเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม เพื่อสร้างศักยภาพของคนไทยให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายจิตใจ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตลอดจนเป็นผู้ที่มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2562) การบริหารจัดการสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการยึดหลักการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้มีความเป็นเอกภาพในด้านของนโยบาย ความหลากหลายในการปฏิบัติด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีอิสระในการ

บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดของการบริหารสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) การศึกษาไทยได้มีความพยายามในการส่งเสริมสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง เช่น โรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทาน หลักสูตรพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ เป็นต้น (ณัฐธัญญา ชัยนนท์, 2564) เพื่อมุ่งให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศ มีมาตรฐานต่อการส่งเสริมการศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้วยการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 โดยสถานศึกษาทุกแห่งได้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากกว่าสิบปี (จิรพรรณ เชื้อจิต, 2566) ดังนั้นความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาคควรมีความเข้าใจและความมุ่งมั่นต่อการบริหารงานทั้งองค์การวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมาย ด้วยการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้องค์กรเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สร้างความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นแบบอย่างที่ดีสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นไปสู่ความเป็นเลิศ

โรงเรียนเรียนเกาะพะงันศึกษาตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุราษฎร์ธานี ชุมพร จัดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเพียงแห่งเดียวในพื้นที่เกาะพะงัน ผู้วิจัยพบว่าโรงเรียนเกาะพะงันศึกษามีการบริหารองค์กรเพื่อมุ่งสู่การเป็นสถานศึกษาที่เป็นเลิศได้ โดยการบริหารจัดการโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ทั้งนี้ยังพบปัญหาจากการย้ายของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ส่งผลให้เกิดขาดแคลนผู้บริหารและข้าราชการครูในการขับเคลื่อนสถานศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งสภาพการแข่งขันที่สูงขึ้นในปัจจุบันส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ไม่สามารถพัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงและยังยึดติดกับระบบราชการ ขาดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการดังกล่าว จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่านโยบายการจัดการศึกษาทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับประเทศยังไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยปัจจัยทั้งภายในและปัจจัยภายนอก เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาสามารถบริหารงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินภารกิจบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เริ่มจากการมีคุณสมบัติสำคัญ คือ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จตามขั้นตอน เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ กล่าวได้ว่าสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานไปสู่ความเป็นเลิศได้นั้น เป็นผลมาจากองค์ประกอบที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งมีความสำคัญต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจต้องการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ และการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาว่าควรประกอบด้วยแนวทางและ องค์ประกอบใดบ้าง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวคิดในการพัฒนากระบวนการบริหาร สถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำไปสู่ความเป็นเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมองค์ประกอบของแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน เกาะพะงันศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
2. เพื่อพัฒนาแนวทางของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพเพื่อตอบคำถามวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 39 คน รวมทั้งสิ้น 41 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 1 การสำรวจและรวบรวมองค์ประกอบของแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ
โดยดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการ
  - 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของแนวทางการบริหารสู่ ความเป็นเลิศของสถานศึกษา
  - 1.2 จากผลการศึกษาเอกสารข้อมูลจากข้อที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสำรวจ องค์ประกอบและแนวทางของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาว่าควรมีที่องค์ประกอบ อะไรบ้าง
  - 1.3 นำองค์ประกอบและแนวทางที่ได้มาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นว่า องค์ประกอบใดบ้างควรอยู่ในแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา
  - 1.4 ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครู จำนวน 39 คน รวมทั้งสิ้น 41 คน

1.5 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มประชากรเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

1.6 นำผลที่ได้ไปใช้พัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ

2. ขั้นตอนดำเนินการ

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1) เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 3 ในระดับดีขึ้นไป

2) เป็นโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นด้านวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ เช่น ได้รับรางวัลทรงคุณค่า OBEC Awards กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คนและครูผู้สอนจำนวน 1 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 6 คน

2.2 ยกร่างแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ

2.3 ตรวจสอบยืนยันแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น จำนวน 3 คน

2.4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศโดยกลุ่มผู้ใช้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 สํารวจและรวบรวมองค์ประกอบของแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศพบว่า แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา มีทั้งหมด 12 ด้าน 1) ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการบริหารจัดการในการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน 3) ด้านการให้ความสำคัญกับบุคคลและพันธมิตร 4) ด้านความคล่องตัว 5) ด้านการมุ่งอนาคต 6) ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม 7) ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง 8) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษา 9) ด้านมุมมองเชิงระบบ 10) ด้านการจัดการและการจัดองค์กร 11) ด้านการจัดการเรียนการสอน 12) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการพัฒนาของนักเรียนตามลำดับ

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ได้แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ทั้งหมด 12 ด้าน 26 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ 5 ข้อ 2) ด้านการบริหารจัดการในการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน 4 ข้อ 3) ด้านความคล่องตัว 3 ข้อ 5) 4) ด้านการมุ่งอนาคต 1 ข้อ 5) ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม 2 ข้อ 6) ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง 2 ข้อ 7) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษา 2 ข้อ 8) ด้านการจัดการและการจัดองค์กร 1 ข้อ 9) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการพัฒนาของนักเรียน 1 ข้อ 10) ด้านการจัดการเรียนการสอน 22 ข้อ 11) ด้านการให้ความสำคัญกับบุคคลและพันธมิตร 1 ข้อ 12) ด้านมุมมองเชิงระบบ 2 ข้อ ซึ่งการพัฒนาแนวทางการบริหารขับเคลื่อนตามหลักการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามวิธีการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศได้ดังนี้ 1) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิธีการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีทั้งหมด 12 ด้าน 26 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการบริหารจัดการในการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน 3) ด้านความคล่องตัว 4) ด้านการมุ่งอนาคต 5) ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม 6) ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง 7) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษา 8) ด้านการจัดการและการจัดองค์กร 9) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการพัฒนาของนักเรียน 10) ด้านการจัดการเรียนการสอน 11) ด้านการให้ความสำคัญกับบุคคลและพันธมิตร 12) ด้านมุมมองเชิงระบบ ตามลำดับ โชติช่วง พันธุ์เวส (2558) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (Total Quality Management: TQM) หมายถึง แนวทางในการบริหารขององค์การที่มุ่งเน้นคุณภาพโดยสมาชิกทุกคนขององค์การมีส่วนร่วมและมุ่งหมายผลระยะยาวด้วยการสร้างความพึงพอใจ มีหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ การมุ่งเน้นที่คุณภาพ การปรับปรุงกระบวนการและทุกคนในองค์การมีส่วนร่วม หลักการ TQM เป็นหลักการที่ได้นำมาพัฒนาเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) ฉบับความเป็นเลิศทางการศึกษา มีการกำหนดค่านิยม หลักการและแนวคิดขึ้น เพื่อให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการและพัฒนาคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ เห็นถึงการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนั้น

จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการดำเนินงานด้านการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหรือการมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญและทุกกระบวนการดำเนินงานล้วนมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความสำคัญกับบุคลากรของโรงเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนพร้อมขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล นอกจากนี้ผลการวิจัยได้สะท้อนถึงสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงหรือในการบริหารเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาทุกด้าน

นอกจากนั้น ยังพบว่า การดำเนินงานในแต่ละด้านและรายชื่ออยู่ในระดับที่ต่ำกว่าสภาพที่เหมาะสมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการพัฒนาหรือหาแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพมาปรับประยุกต์ใช้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) คำกล่าวเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยความคิดพื้นฐานนั้นต้องมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ปัญหาการพัฒนาและการบริหารสถานศึกษายังมีอยู่อีกมาก โดยเฉพาะในแง่ของบุคลากร อุปกรณ์ อาคารสถานที่ การเงินและงบประมาณ ซึ่งการจัดการการใช้หลักสูตรที่ได้ผล ผู้บริหารจะต้องเข้าใจหลักการของการบริหารสถานศึกษาตามโครงสร้างอย่างชัดเจน ถือได้ว่าเป็นกระบวนการบริหารที่มีระบบและระเบียบแบบแผนประกอบ ในการบริหารงาน 4 ฝ่าย คือ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณด้านบริหารงานบุคคลและด้านบริหารงานทั่วไป โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการเก็บข้อมูล รวมถึงสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลของสถานศึกษาตามหลักแนวคิดและทฤษฎีระบบราชการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาตามลำดับขั้น คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยจัดระเบียบลำดับขั้นตอนการบริหารสถานศึกษา 2) ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่องานของตนเองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาต้องมีระเบียบ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับประยุกต์ใช้กับการบริหารสถานศึกษาในงานบริหารทั้ง 4 ฝ่าย โดยยึดหลักแนวคิดระบบราชการเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพ

2) ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ได้แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้งหมด 12 ด้าน 26 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ 5 ข้อ 2) ด้านการบริหารจัดการในการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน 4 ข้อ 3) ด้านความคล่องตัว 3 ข้อ 4) ด้านการมุ่งอนาคต 1 ข้อ 5) ด้านการจัดการเพื่อนวัตกรรม 2 ข้อ 6) ด้านการจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง 2 ข้อ 7) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษา 2 ข้อ 8) ด้านการจัดการและการจัดองค์กร 1 ข้อ 9) ด้านผลลัพธ์ทางการเรียนและระดับการพัฒนาของนักเรียน 1 ข้อ 10) ด้านการจัดการเรียนการสอน 22 ข้อ 11) ด้านการให้ความสำคัญกับบุคคลและพันธมิตร 1 ข้อ 12) ด้านมุมมองเชิงระบบ 2 ข้อ ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและผลการประเมินความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้ยึดถือการพัฒนาแนวทางตามหลักการและทฤษฎีที่ถูกต้อง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาแนวทาง ทำให้ได้แนวทางการปฏิบัติของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา ฉบับสมบูรณ์ ทั้งหมด 12 ด้าน 26 แนวทางปฏิบัติ ด้วยการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการร่วมกับการศึกษาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ จากสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและมีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา แล้วนำไปสู่การยกร่างแนวทาง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาปรับปรุง เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบยืนยันนำมาสู่แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศฉบับสมบูรณ์

ผลจากการวิจัยแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศสอดคล้องกับการวิจัย ชนิตา ปากหวาน (2565) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร พบว่า ผลการพัฒนาแนวทางสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ คือ มีแนวทางในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย 43 แนวทางการปฏิบัติ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาแนวทางตามหลักการและทฤษฎีที่ถูกต้อง มีการศึกษาและได้มาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพเชิงประจักษ์ ผู้บริหารและสถานศึกษาที่ดำเนินการพัฒนาตามแนวทางการบริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการดำเนินงานชัดเจน

เพื่อเป็นทิศทางในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและให้การสนับสนุน และเห็นความสำคัญของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดทำแผนการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศในระดับเขตพื้นที่การศึกษาในการช่วยเหลือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และให้การสะท้อนผลการดำเนินโครงการของโรงเรียนในสังกัด โดยคำนึงถึงการบริหารตามขั้นตอนของการบริหารสู่

ความเป็นเลิศทั้ง 7 ด้านและสอดคล้องกับ ทวี วาจาสิทธิ์ (2561) การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า ระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน 4) การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ 7) ผลลัพธ์ ซึ่งทั้ง 7 องค์ประกอบ มีบริบทในการบริหารจัดการที่มีความเชื่อมโยง และบูรณาการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันตามสภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชนทุกภาคส่วนอีกทั้งความท้าทายจะเป็นปัจจัยสัมพันธ์ต่อทุกขั้นตอนของระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รวมทั้ง ญัฐมนต์ ชาญเชิงคำ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า เป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษานั้น ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งวัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้บริหารคือกลไกที่สำคัญ การกำหนดทิศทางการบริหารการจัดการสถานศึกษาและในกระบวนการบริหารนั้นจำเป็นต้องมีองค์ประกอบด้านอื่น ๆ เป็นส่วนสำคัญในการนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นตัวกำหนดทิศทาง ไม่ว่าจะเป็นแผนกลยุทธ์ เป้าหมายในการจัดการศึกษาตามมาตรการด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษา ครู และบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน การควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความมีคุณภาพในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ

อีกทั้งยังสอดคล้องกับการวิจัยของ จิตรภรณ์ สามไชย (2561) แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ คือ ควรวางแผนกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรรวบรวมข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้องชัดเจน เข้าถึงได้สะดวก

ควรจัดทำเกณฑ์และขั้นตอนในการประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใสและยุติธรรม ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ตามสมรรถนะที่สอดคล้องกับพันธกิจและแผนปฏิบัติการ ควรกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพราะสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนมาก ยังขาดการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา เนื่องจากบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ หากสถานศึกษาดำเนินการ อย่างเป็นระบบจะช่วยทำให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดเป็นผลงานที่ สามารถนำไปเป็นแบบอย่างกับสถานศึกษาอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ผู้บริหารและสถานศึกษาที่ดำเนินการพัฒนาตามแนวทางการบริหารควรมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อเป็นทิศทางในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินงาน บริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับสถานศึกษาในพื้นที่บริบทนั้น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความ ราบรื่น เกิดความจริงใจและต่อเนื่อง

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการบริหาร สู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ด้วยการจัดทำแผนการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาในการช่วยเหลือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และให้การสะท้อนผลการ ดำเนินโครงการของโรงเรียนในสังกัด โดยคำนึงถึงการบริหารตามขั้นตอนของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 12 ด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพรไปขยายผลกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ทั้งในระดับ ประถมศึกษามัธยมศึกษา องค์กร หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความสนใจ

2) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษากลยุทธ์ในการบริหารสู่ความเป็นเลิศ เพื่อยกระดับคุณภาพ การบริหารและคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิตรราภรณ์ สามไชย. (2561). แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในจังหวัด กำแพงเพชรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสาขาวิชาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชนิดา ปากหวาน.(2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน.วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โชติช่วง พันธุ์เวส.(2558). แม่แบบการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- ณัฐธัญญา ชัยนนถิ. (2564). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณัฐมนต์ ชาญเชิงคำ.(2562).รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ขยายโอกาสสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์, 13(1), 81-96.
- ทวี วาจาสัตย์. (2561). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วารสารมหาจุฬานาครธรรม,5(2),394-410.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2562). หน่วยที่ 7 ปรัชญาและทฤษฎีการศึกษา. เอกสารการสอนชุดวิชาการ พัฒนาหลักสูตร หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). พื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ : มีน เซอร์วิส ซัพพลาย

วิวรรณ เชื้อจิตร. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต1. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราช
ภัฏรำไพพรรณี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2563 (IMD
2020) . กรุงเทพฯ:บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.